

1821

Δρόμοι της φωτιάς

Μ. ΤΡΙΤΗ 27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2021

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗ

- ▶ Από το «όχι» στους Φιλικούς στο «άλλοις υπηρετών αλίσκομαι»
- ▶ Η συμμετοχή στον Αγώνα, η διάσπαση με τον Καποδίστρια

3/21

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ (ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ)

- ▶ Η κάθοδος στον Μοριά άναψε το φτίλι της Επανάστασης
- ▶ Απίστευτοι διάλογοι στη Βοστίτσα, θυσία στο Μανιάκι...

2/20

▶ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

- ☑ Η πλατεία της μεγάλης νίκης στο Ναυαρίνο
- ☑ Τιμή σε Κόδριγκτον, Δερινύ και Χέυδεν

4/22

▶ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΗΡΩΕΣ

- ☑ Η θυσία του Γεωργάκη Ολύμπιου στη Μονή Σέκου

▶ Η ΕΞΩΘΕΝ ΒΟΗΘΕΙΑ...

- ☑ Ο οραματιστής Αστιγξ που «έπεσε» για την Ελλάδα

4/22

Επιμέλεια:
ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

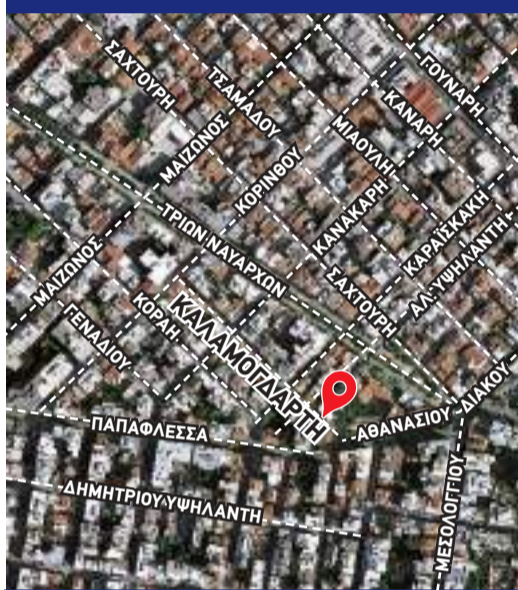
ΣΟΡΟΠΤΙΜΙΣΤΙΚΟΣ
ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΤΡΑΣ
«ΔΑΝΙΗΛΙΣ»

1821

Δρόμοι

ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΙ

ΟΝΟΜΑΤΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ:
ΜΕΤΑΞΥ 1949-1961

Στην φωτογραφία η Καλλιόπη Καλαμογάρτη, κόρη του Ανδρέα Καλαμογάρτη. Άλλα μέλη της οικογένειας ήταν ο Γεώργιος Καλαμογάρτης, αδερφός του Ανδρέα Καλαμογάρτη, γαμπρός του Παλαιών Πατρών Γερμανού και «προσωρινός δημόσιος μνήμων των Πατρών», δηλαδή συμβολαιογράφος, ο Ηλίας Καλαμογάρτης, ποιητής, κ.ά.

Όταν δολοφονήθηκε ο Καποδίστριας, ο Αντώνιος Καλαμογάρτης κατηγορήθηκε ως συνωμότης επειδή είχε γράψει πολιτική σάτιρα κατά του Κυβερνήτη, ενώ ήταν παράλληλα φίλος των Μαυρομικαλίων. Τον έκλεισαν στο Μπούρτζι, εκεί όπου έπαθε από την υγρασία οξείατος ρευματισμού και αποφυλακίστηκε ύστερα από μήνες με τη μεσολάβηση Γάλλου στρατηγού

Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης, γιος του προκρίτου Ανδρέα Καλαμογάρτη, ανήγγειλε στην Πάτρα το Σύσταγμα του 1843, το κείμενο του οποίου διάβασε κάτω από τις πευφημίες χιλιάδων λαού, ανεβασμένος στη βρύση της πλατείας Καλαμογάρτη. Πρόκειται για την σημερινή πλατεία Βασιλέως Γεωργίου Α΄ και προηγούμενα Οθωνος (ενίοτε Δημοκρατίας, Κεντρική και Παλιγγενεσίας) που ονομαζόταν τότε Καλαμογάρτη, επειδή εκεί κοντά βρισκόταν η οικία του Καλαμογάρτη-δων.

Στο επόμενο
Οικογένεια
Πετμεζά

Οικογένεια Καλαμογάρτη Στη δίνη του Αγώνα

Ποια είναι η κεντρική πλατεία της Πάτρας; Η πλατεία βασιλέως Γεωργίου Α΄ θα απαντήσουν αμέσως όλοι. Ναι, εδώ κι έναν αιώνα, συν κάτι χρόνια, αυτή είναι σωστή απάντηση. Δεν ίσχυε, όμως, το ίδιο πάντα, τουλάχιστον έως στα τέλη του 19ου αιώνα, με δημοσιεύματα εκείνης της εποχής να κάνουν λόγο ότι το όνομα του εν λόγω χώρου φέρει το όνομα... Καλαμογάρτη!

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗ προερχόταν από τη Δημητσάνα και εγκαταστάθηκε στην Πάτρα στις αρχές του 18ου αιώνα, ενώ έγινε γνωστή από τη συγγενεία της με τον Παλαιών Πατρών Γερμανό, του οποίου την αδερφή Χρυσάνθη νυμφεύθηκε ο Γεώργιος Καλαμογάρτης, αδερφός του Ανδρέα Καλαμογάρτη, εκ των προκρίτων των Πατρών.

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ στην Πάτρα το 1779 και πέθανε στην πόλη μας το 1842 (τάφηκε στο νεκροταφείο του Αγίου Ανδρέα, υπήρχε δε στον τάφο του το επίγραμμα «Άλλοις υπηρετών αλίσκομαι»). Ο Ανδρέας Καλαμογάρτης βρισκόταν σε άριστες σχέσεις με αρκετούς εξέχοντες Οθωμανούς της Πάτρας, οι οποίοι, μάλιστα, τον θεωρούσαν ως έναν από τους πιο έμπιστους φίλους τους, δείχθηκε δε απρόθυμος αρχικά να γίνει μέλος της Φιλικής Εταιρείας, όταν ο Καρυτινός Αντώνιος Πελοπίδας προσπάθησε να τον μυήσει στην παραλία του Αγίου Ανδρέα. Υπάρχει, μάλιστα, η μαρτυρία ότι ο Καλαμογάρτης χαρακτήρισε στον Παλαιών Πατρών Γερμανό ως «γελοίο» την προσπάθεια μύσής του, με τον Δεσπότη, φοβούμενος μήπως όλα αυτά γίνουν γνωστά στους Τούρκους από ακριτομυθίες του Καλαμογάρτη, να τον απειλεί και να τον προστάζει ταυτόχρονα να οδηγήσει μπροστά του τον Πελοπίδα, ο οποίος κατόρθωσε εν τέλει να μυήσει τον ίδιο τον Γερμανό!

ΟΤΑΝ, ΟΜΩΣ, ξέσπασε η Επανάσταση, ο Ανδρέας Καλαμογάρτης βρέθηκε τυχαία στην Τριπολιτσά, όπου και φυλακίστηκε. Ξέφυγε, όμως, τον θάνατο, αλλά μόλις βγήκε από τη φυλακή έχασε τον πρωτότοκο γιο του. Αυτό ήταν! Το φράγμα των όποιων διαταγμών για να ριχτεί στον Αγώνα είχε, πλέον, σπάσει. Ο Ανδρέας Καλαμογάρτης πήρε μέρος στην πολιορκία και στην παράδοση της Ακρόπολης της Αθήνας και στη συνέχεια διορίστηκε στην παράδοση της Πελοποννησιακής Γερουσίας, η οποία τον επιφόρτισε με την καταγραφή των ελαιώνων της Μεσσηνίας,

ΞΕΡΑΤΕ ΟΤΙ...;

✓ Η οικογένεια Καλαμογάρτη συνδέθηκε με τις οικογένειες Παπαδιαμαντόπουλου και Λόντου. Σε έγγραφο του Ενετού προξένου στην Πάτρα αναφέρεται το όνομα του πατρινού εμπόρου Τζιοβάνι Καλαμογάρτη, του οποίου την θυγατέρα Ελένη πήρε ο Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος ως σύζυγο. Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης, γιος του Ανδρέα Καλαμογάρτη, παντρεύτηκε τη Βασιλική Λόντου, αδελφή του δημάρχου της Πάτρας, Ανδρέα Χ. Λόντου, με την οποία είχε δύο κόρες, την Κατίνα και την Κορίνα.

✓ Ο Αντώνιος Καλαμογάρτης γεννήθηκε στην Πάτρα το 1810 και σε ηλικία 12 μόλις ετών στάλθηκε από τον πατέρα του στα μονιά Θηβού, εκεί όπου για μια 5ετία διδάχθηκε από τον εκεί λόγιο μοναχό Αβακούμ τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς και ιδίως τον Όμηρο, έμαθε δε στην εντέλεια την αρχαία ελληνική γλώσσα. Επιστρέφοντας στην Πάτρα σπούδασε κι έγινε απόλυτος γνώστης της γαλλικής και της ιταλικής γλώσσας, έφηβος δε ακόμη «ζώστηκε το σπαθί του πολεμιστή και διακρίθηκε κατά τον ιερό αγώνα γι την ανδρεία και τις ριψοκίνδυνες ενέργειές του». Σύμφωνα με τον Φωτικό «ευρέθη εις πολλές μάχας κατά των Τούρκων και μάλιστα κατά την εκστρατεία των Πελοποννησίων εις Αθήνας ηρίστευσε». Δυστυχώς, έθεσε ο ίδιος τέλος στη ζωή του το 1856.

✓ Γνωστοί είναι οι αμπελώνες Καλαμογάρτη στον Χαλκωμάτα. Εκεί είχε το εξοχικό ο Αντώνιος Καλαμογάρτης, εξ ου και το προσωνύμιο που είχε «Ερημίτης του Χαλκωμάτα».

✓ Στην οδό Καλαμογάρτη βρέθηκαν ρωμαϊκή πλακόστρωτη οδός, διάφορα αρχαία κτίσματα, νομίσματα, κ.ά.

δεδομένου ότι φημιζόταν για τις πολλές οικονομολογικές του γνώσεις.

«**ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑΝ**, όσοι Σπαρτιάται έχουν πατριωτισμόν και γενναία φρονήματα και ανδρείαν, εκείνοι ας πηγαίνωσιν, ει δε τους μισθούς προς το παρόν δεν έχει να πληρώσει η δυστυχής πατρίς. Η Ελευθερία είναι κοινή και ο υπέρ αυτής αγών κοινός και όστις έχει Χριστιανισμόν επάνω του ας τρέξει εις τον Ιερόν Αγώνα», θα γράψει εκείνη την περίοδο η Πελοποννησιακή Γερουσία στον Ανδρέα Καλαμογάρτη για την εκστρατεία για την απελευθέρωση της Πάτρας.

ΟΤΑΝ ΔΙΑΛΥΘΗΚΕ η Πελοποννησιακή Γερουσία, ο Ανδρέας Καλαμογάρτης τοποθετήθηκε διοικητής της Τριπολιτσάς και στη συνέχεια της Ηλιδας, μετά δε την επιστροφή του από την εκστρατεία του Γ. Κουντουριώτη κατά του Ιμπραήμ έγινε διοικητής της Ναυπλίας, έδρας τότε της Κυβέρνησης. Υστερα, εξάλλου από την άφιξη του Ιωάννη Καποδίστρια εκλέχθηκε αντιπρόσωπος της επαρχίας της Πάτρας στην Δ΄ Εθνοσυνέλευση του Αργους (11 Ιουλίου έως 6 Αυγούστου 1829), ενώ λίγο αργότερα διορίστηκε μέλος της Γερουσίας, αφού διατάχθηκε να συντάξει στατιστική για την Ηλιδα.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ του Οθωνα, ο Καλαμογάρτης έγινε γενικός οικονομικός επίτροπος των Νομών Αχαΐας και Ηλιδας, μετά δε την κατάργηση αυτής της θέσης ανέλαβε οικονομικός επίτροπος στην Αμφισσα, στην συνέχεια επαρχιακός ταμίας της Μεσσηνίας και στο τέλος επαρχιακός ταμίας της Αιτωλίας, θέση στην οποία τον βρήκε και ο θάνατος.

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗΣ άφησε έναν γιο, τον «ωραιότατο και ευγενέστατο» Αντωνάκη και τρεις θυγατέρες, τη Μαρία, που παντρεύτηκε τον Γάλλο πρόξενο στην Πάτρα, Ιωάννη Μπερτίν, την πανέμορφη Θεώνη που παντρεύτηκε τον Κεφαλονίτη Κάρλο Δρακόπουλο και την Καλλιόπη που παντρεύτηκε τον ευπατρίδη από το Ναύπλιο, Σπ. Παπαλεξόπουλο και έγινε περίφημη, μάλιστα, τόσο για την αντικαποδιστριακή, όσο και για την αντιοθωνική δράση της.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ, ο Καλαμογάρτης είχε πέσει στη δυσμένεια του Καποδίστρια, καθώς είχε υπογράψει μια από τις περιβόητες εκείνες αναφορές, που στάλθηκαν από διάφορες επαρχίες στον πρίγκιπα Λεοπόλδο, ο οποίος καλούνταν να κατέβει στην Ελλάδα. Δυστυχώς, εμείς οι Έλληνες, πάντα, βρίσκουμε τρόπους να μην είμαστε ενωμένοι όταν οι συνθήκες επιβάλλουν το αντίθετο...

της φωτιάς

«Αύριο τέτοια ώρα θα δειπνάμε με τον Πλούτωνα...» προφήτευσε στους συμπολεμιστές του πριν τη «Λεωνίδειο» θυσία στο Μανιάκι ο Παπαφλέσσας, εκεί όπου «είχε μαυρίσει ο κάμπος από τον πολύ στρατό». Ο φλογερός Αρχιμανδρίτης είχε πολεμήσει και στα Δερβενάκια και στη μάχη του Αγιοιορίου

Στο επόμενο Σωτήρης Χαραλάμπης

ΟΔΟΣ

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ PARAFLESSA

**ΟΝΟΜΑΤΟΔΟΣΙΑ
ΤΗΣ ΟΔΟΥ: 1875-1894**

Παπαφλέσσας «Βράχος» ως το τέλος

«**Α**πό κήρυκες μιας ιδέας γινήκαμε πραγματευτάδες της...».

ΑΥΤΗ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ μεγάλη κουβέντα βγήκε άραγε στα αλήθεια από τα λόγια του Παπαφλέσσα ή ανήκει στην σφαίρα της κινηματογραφικής φαντασίας; Η απόφαση του Γρηγορίου Δικαίου, όπως ήταν το πραγματικό όνομα του μεσοήνιου Αρχιμανδρίτη, να πέσει στο Μανιάκι εκείνο τον Μάιο του 1825 σηματοδότησε το μήνυμα που ήθελε να στείλει προς όλους τους Έλληνες ο μόλις 37 ετών τότε οπλαρχηγός.

ΗΤΑΝ ΑΝΕΚΑΘΕΝ, άλλωστε, ανήσυχο πνεύμα, δεν καθόταν στα... αβγά του. Όταν ο λογιόμορφος, του έλεγε θα γίνει αυτό, έπρεπε πάση θυσία να γίνει. Με ένα μαχαίρι κάποτε στο Βουκουρέστι επιτέθηκε στον Αναγνωστόπουλο επειδή δεν του αποκάλυπτε τη δομή της Φιλικής Εταιρείας, φοβερίζοντάς τον, ότι «θα τον σφάζει και θα προδώσει στη Σουλτανική εξουσία όλα τα Εταιρικά».

ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΚΑΤΕΒΗΚΕ στον Μοριά. Εχοντας προηγηθεί η... πλαστογράφηση της πλαστογράφησης στο Ισμαήλιο της Βεσσαραβίας, ενώπιον του Αλέξανδρου Υψηλάντη, στον οποίον η Πελοπόννησος εμφανίστηκε πανέτοιμη για Επανάσταση.

ΤΟ ΤΙ ΑΚΟΥΣΕ ο Παπαφλέσσας από τους άλλους αγωνιστές δεν περιγράφεται. «Αγύρτη παλιοκαλόγερο» τον αποκαλεί ο Κανέλλος Δελιγιάννης, «αυθάδη και άτιμο» ο Αναγνωσταράς και «οι έμπειροι προύχοντες έβλεπαν στο πρόσωπο του Δικαίου τον εκπρόσωπο μιας κατώτερης κοινωνικής τάξης, ο οποίος επιδίωκε εκτός από την εκδίωξη των Τούρκων και την απελευθέρωση των Ελλήνων, την ανατροπή της προεπαναστατικής κοινωνικής και πολιτικής πυραμίδας...».

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ είναι, όμως, ότι χωρίς τον Γρηγόριο Δικαίο δεν θα είχε ξεκινήσει τίποτα. Απολύτως τίποτα! Στα τέλη Νοεμβρίου 1820 αγοράζει καράβι από την Κωνσταντινούπολη στο όνομα του Φιλικού Παλαιολόγου Λεμονιά και με 90.000 γρόσια από την τοπική Εφορία της Εταιρείας, αναχωρεί για Πελοπόννησο. Περνάει από τις Κυδωνίες, όπου φορτώνει ένα πλοίο πυρομαχικά για τη Μάνη και συνεχίζει στην Ύδρα και στις Σπέτσες, εκεί όπου οι Οικονόμοι, Γκίκας και Κυριαζής ενθουσιάζονται μαζί του, ενώ ο Κουντουριώτης είναι επιφυλακτικός. Προσεσπί, μάλιστα, του Μοριά έστειλαν τον Παναγιώτη Αρβάλη για να βολιδοσκοπήσει τις προθέσεις του και τελικά εκείνος έγινε οπαδός του Παπαφλέσσα!

- ΞΕΡΑΤΕ ΟΤΙ...;**
- ☑ Το επίθετο Δικαίος είναι το πραγματικό της εν λόγω οικογένειας. «Δικαίος» είναι μοναστηριακός τίτλος, που σημαίνει τον επιστάτη-διαχειριστή μοναστηριού ή ασκητηρίου, «το δε Φλέσσας ή Φλεσσαίος, εικολογείται ως παραφθορά του Εφέσιος ή Εφρασαίος».
 - ☑ Ο Παπαφλέσσας φοίτησε στη Σχολή Δημητσάνας, την οποία δεν την τελείωσε και μόνον το 1816 στο μοναστήρι της Παναγίας της Βελανιδιάς στην Καλαμάτα, όπου πήρε το όνομα Γρηγόριος.
 - ☑ Εξαιτίας του ατίθασου χαρακτήρα του, ήρθε σε σύγκρουση με τον επίσκοπο Μονεμβασιάς, έφυγε από τη μονή του και πήγε σε άλλο μοναστήρι, της Ρεκίτσας. Η νέα σύγκρουσή του με Τούρκο αξιωματούχο για τα περιουσιακά της μονής τον οδήγησε στη Ζάκυνθο, όπου γνώρισε τον Κολοκοτρώνη και κατόπιν στην Κωνσταντινούπολη, εκεί όπου χειροτονήθηκε Αρχιμανδρίτης από τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε.
 - ☑ Στην Φιλική Εταιρεία μύηθηκε από τον Αναγνωστόπουλο στις 21 Ιουνίου 1818 και στα έγγραφα υπέγραψε ως «Αρμόδιος» ή με τα διακριτικά «Α.Μ.».
 - ☑ Το 1822 μαζί με τον Κολοκοτρώνη προσπαθεί να αποκλείσει τον Δράμηλη στην Κορινθία.
 - ☑ Η Β' Εθνοσυνέλευση στο Άστρος της Κυνουρίας τον εξέλεξε υπουργό των Εσωτερικών, θέση στην οποία θα παραμείνει μέχρι τον θάνατό του.
 - ☑ Χάλκινη προτομή του Παπαφλέσσα στήθηκε από τον Δήμο Πατρέων και τον Σύλλογο Μεσσηνίων της Πάτρας το 1971 στην αρχή της ομώνυμης οδού, σε μικρή πλατεία.

ΚΑΙ ΚΑΠΩΣ ΕΤΣΙ κι αφού ενέπνευσε και τον Νικόλαο Σολιώτη, ο Παπαφλέσσας θα φτάσει στη Βοστίτσα. Με την εμφάνισή του «όλοι κατεπάραχθησαν, εγνώριζαν με ποιον είχαν να κάμουν». Η αποτυχία των Ορλωφικών έστεκε βαριά πάνω από τα κεφάλια της τοπικής ηγεσίας. Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός έθεσε στον Παπαφλέσσα καίρια ερωτήματα, προκαλώντας έντονο διάλογο μαζί του. Τον ρώτησε «αν όλο το Γένος συμφωνούσε με την προετοιμαζόμενη Επανάσταση», «αν υπήρχαν τα αναγκαία μέσα για την επιτυχία της», «ποιες ήταν οι πολεμικές δυνάμεις του Έθνους», «πότε και που θα γινόταν η έναρξη», «ποιες ξένες δυνάμεις είχαν τη διάθεση να βοηθήσουν και με ποιον τρόπο», «ποιοι θα είχαν την αρχηγία στον Αγώνα» και πολλά ακόμη, όλα εύλογα.

ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ του Παπαφλέσσα όλες αόριστες. Υποστήριξε βέβαια στην ρωσική βοήθεια, ενώ στάθηκε στην επιλογή της 25ης Μαρτίου, εορτής του Ευαγγελισμού, ως ημέρας έναρξης του Αγώνα.

Η ΑΜΟΙΒΩΒΗΤΗΣΗ στα λεγόμενα του Παπαφλέσσα ήταν άμεση. Κυρίως ο Ασημάκης Ζαΐμης ήταν εκείνος που θεώρησε τις διαβεβαιώσεις του Αρχιμανδρίτη αβασίμες. Αλλά κι ο Γερμανός, απαντώντας στον ασυγκράτητο ενθουσιασμό του Παπαφλέσσα, του είπε: «Είσαι άρπαξ, απατεών και εξωλέστατος». Μια ερώτηση, όμως, του Σωτήρη Χαραλάμπη έδειξε τον δρόμο: «Ποιος θα διοικούσε μετά την εκδίωξη των Τούρκων;». Ο Παπαφλέσσας απάντησε διπλωματικά: «Το έθνος θα αποφασίσει να δοθεί η εξουσία σ' αυτούς τους ίδιους, που διέθεταν την αναγκαία πείρα». Η απάντηση ικανοποίησε. Οι πρόκριτοι του Αγίου, Ανδρέας Λόντος, Δημήτριος Μελετόπουλος και Λέων Μεσπινέζης συντάχθηκαν ανοικτά μαζί του. Όταν σε κάποιο σημείο τον απείλησαν με απομόνωση στο μοναστήρι της Σιδηρόπορας, απάντησε πως θα ξεκινούσε μόνος του την επανάσταση με 1.000 χωρικούς και άλλους τόσους Μανιάτες.

ΠΡΟΦΑΝΩΣ θα είχε διαβάσει τον Μακιαβέλι και τον σκοπό που αγιάζει τα μέσα (αν όντως αυτό ειπώθηκε από τον φλωρεντίνο διπλωμάτη). Σε κάθε περίπτωση ο Παπαφλέσσας είχε δρομολογήσει το ξεχείλιμα του ποταμού. Ναι, το έκανε άκομψα. Ποιο ήταν, όμως, το αποτέλεσμα των πράξεών του; Η ελευθερία της πατρίδας. Και το έκανε γιατί το πίστευε, όπως αποδείχθηκε με τον ηρωικό του θάνατο και τον ασπασμό της σορού του από τον Ιμπραήμ: «Αμαρτία να καθεί τούτος ο πολέμαρχος...».

ΝΑΙ, ΣΤΟ ΜΑΝΙΑΚΙ ο Παπαφλέσσας ανέστησε την Ελλάδα.

Ο Παπαφλέσσας σε προσωπογραφία του 1830 από τον Ανταμ Φρίντελ. «Η επί το Ευρωπαϊκότερον εμφάνισις (σ. με κράνος δηλαδή) εξασκούσεν αλλόκοτον επίδρασιν», θα γράψουν ιστορικοί της εποχής

«Εγώ άπασ χωρκίσθην να χύσω το αίμα μου εις την ανάγκην της πατρίδος και αυτή είναι η ώρα. Εύχομαι δε εις τον Θεόν, η πρώτη μπάλα του Ιμπραήμ να με πάρει εις το κεφάλι διότι σας γράφω να ταχύνετε τον ερχομό σας και σεις μου γράφετε κουραφέζα...», έγραψε ο Παπαφλέσσας στον αδερφό του Νικήτα, ο οποίος δεν έστειλε βοήθεια πριν τη μάχη στο Μανιάκι

1821 Δρόμοι της φωτιάς

▶ Η ΕΞΩΘΕΝ ΒΟΗΘΕΙΑ...

Φραγκίσκος Αστιγξ
Η γενναία καρδιά
που μίλαγε Ελληνικά

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ: 1794 (ΛΕΣΤΕΡΣΙΡ)

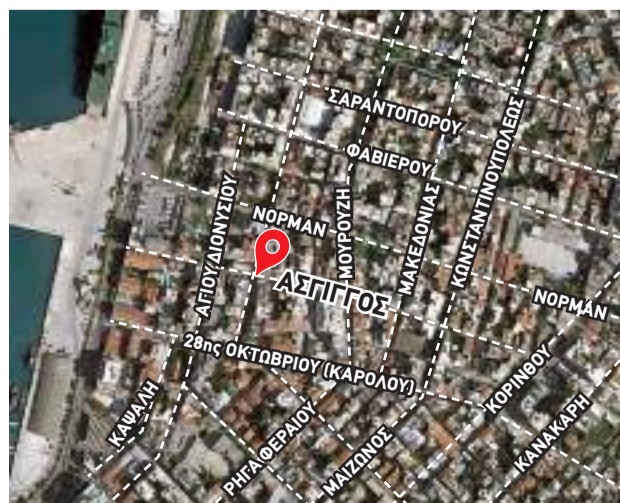
ΕΤΟΣ ΘΑΝΑΤΟΥ: 1828 (ΖΑΚΥΝΘΟΣ)

ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΝΑΥΜΑΧΙΑΣ του Τραφάλγκαρ. Οραματιστής «μιας τεχνολογικής επανάστασης για τη σωτηρία της Ελλάδας», μέσα από έναν στόλο ατμόπλοιων, που θα είχε το τακτικό πλεονέκτημα έναντι των ιστιοφόρων. «Πραγματικά χρήσιμος Φιλέλληνας», όπως θα τον χαρακτηρίσει ο συμπατριώτης του, στρατηγός Τόμας Γκόρντον που έγραψε και την ιστορία του.

ΑΥΤΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ Αστιγξ, ο οποίος συμμετείχε σε πολλές ναυμαχίες στη διάρκεια της Επανάστασης, αποκτώντας με χρήματα του Φιλελληνικού Κομιτάτου του Λονδίνου, το δικό του πλοίο, την «Καρτερία», την οποία επάνδρωσε με πλήρωμα Ελλήνων, Βρετανών και Σουηδών.

ΟΔΟΣ
ΑΣΤΙΓΓΟΣ
ASTIGOS

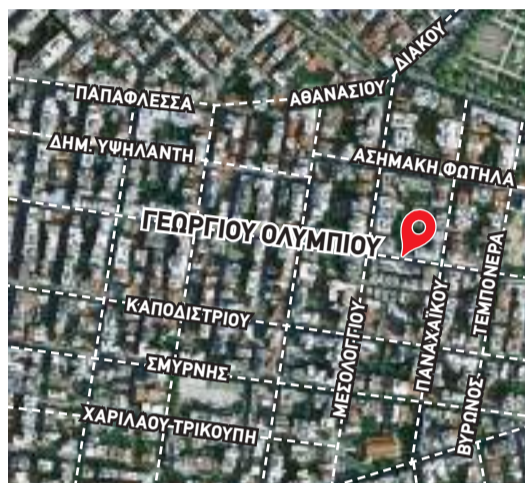
Στις 28 Απριλίου 1828, μετά από σύσκεψη με τον Ριχάρδο Τσορτς, οδήγησε την «Καρτερία» στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου για επίθεση. Στις 3 Μαΐου άρχισε ο κανονιοβολισμός της πόλης και στις 11 Μαΐου πραγματοποιήθηκε απόβαση. Επικεφαλής τέθηκε ο Αστιγξ, όμως η επίθεση ανακόπηκε λόγω των σφοδρών πυρών των Τούρκων. Στην ανταλλαγή πυροβολισμών ο Αστιγξ τραυματίστηκε στον αριστερό του βραχίονα. Με επιστολή του προς τον Μαυροκορδάτο, ο Βρετανός αξιωματικός ζήτησε την αποστολή χειρουργού, ο οποίος εστάλη τελικά (ο Βρετανός Βόνθρον) με καθυστέρηση. Ο ασθενής, πάσχοντας, πλέον, από γενική μόλυνση, μεταφέρθηκε εσπευσμένα στο λοιμοκαθαριστήριο της Ζακύνθου, όπου κατέληξε στις 20 Μαΐου μέσα σε αφόρητους πόνους. Η γενναία καρδιά του πεσόντος ναυάρχου βρίσκεται εντοιχισμένη σε θήκη εντός της Αγγλικανικής Εκκλησίας Αγίου Παύλου της οδού Φιλελλήνων των Αθηνών.

▶ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΗΡΩΕΣ

Γεωργάκης Ολύμπιος
«Αν σκοτωθώ μην με κλάψεις...»

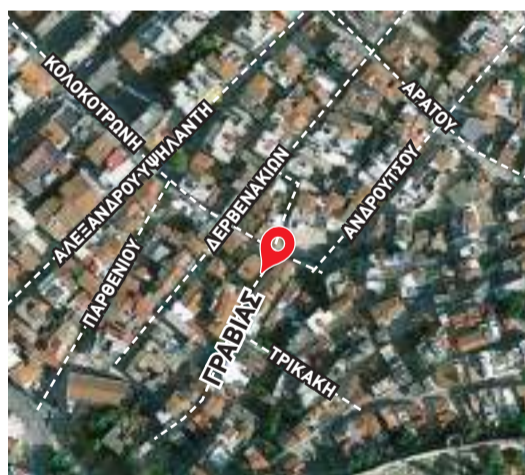

ΜΕΤΑ ΤΗ ΜΟΙΡΑΙΑ ΜΑΧΗ του Δραγατσανίου, ο Γεωργάκης Ολύμπιος συνάντησε τα παιδιά του και τη γυναίκα του που σε λίγο θα γεννούσε το τρίτο τους παιδί, που ήταν γραφτό να μην γνωρίσει ποτέ. Αποχαιρετώντας την έγκυο γυναίκα του, της είπε: «Αν σκοτωθώ μη με κλάψεις, γιατί από μωρό παιδί είχα τάξει τη ζωή μου στην Πατρίδα. Τους γιους μου θέλω να τους δώσεις στην Ελλάδα. Η Ελευθερία της Ελλάδος αξίζει κάθε θυσία». Αυτός ήταν ο Γεωργάκης Ολύμπιος, από τους πιο άξιους συνεργάτες του Αλεξάνδρου Υψηλάντη κατά τον Αγώνα στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, ο οποίος σκοτώθηκε κατά την πολιορκία της Μονής Σέκου από τους Τούρκους, όταν ανατίναξε την πυριτιδαποθήκη, για να μην πέσουν, αυτός και οι σύντροφοί του, στα χέρια του εχθρού. Όταν το 1817, μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία δεν έγινε απλό μέλος της, αλλά «Απόστολος». Κι όταν ο Αλέξανδρος Υψηλάντης τον διόρισε αρχιστράτηγο των Επαναστατικών δυνάμεων στη Μολδοβλαχία, απάντησε στους Εμμανουήλ Ξάνθο και Χριστόφορο Περραιβό: «...Οπότεν κριθή αρμόδιος ο καιρός να μας δοθή η αποφασιστική σας προσαγή, υπόσχομαι να την εξακολουθήσω με την υστερινή ρανίδα του αίματος μου...».

▶ ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΑΧΩΝ

Ο απίστευτος θρίαμβος
Ανδρούτσου στο Χάνι της Γραβιάς

ΧΑΝΙ ΓΡΑΒΙΑΣ, 8 Μαΐου 1821. Από τη μια πλευρά ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος, ταμπουρωμένος, με 120 άνδρες. Από την άλλη πλευρά, ο Ομέρ Βρυώνης με 8.000 στρατιώτες. Αποτέλεσμα μάχης: Εξή νεκροί και 2 τραυματίες Έλληνες, 300 νεκροί και 600 τραυματίες Τούρκοι.

Κι όμως, το θαύμα συνέβη! Όλες οι τουρκικές επιθέσεις αποκρούστηκαν η μια μετά την άλλη, πάντοτε με μεγάλες απώλειες. Ο Ομέρ Βρυώνης βλέποντας τους άνδρες του να πέφτουν από τα πυρά των Ελλήνων, διέταξε να φέρουν κανόνια για να αναπνέξει το κίβριο. Οι Έλληνες κατάλαβαν τις προθέσεις του εχθρού κι εγκατέλειψαν το Χάνι περνώντας ανάμεσα από τις τουρκικές γραμμές. Ήταν μια επιτυχία που εμπόδιζε την κάθοδο του Ομέρ Βρυώνη στην Πελοπόννησο και διευκόλυνε τη νίκη στο Βαλιέτσι. Τόσο πολύ, μάλιστα, συγκλονίστηκε ο Ομέρ Βρυώνης, που σταμάτησε προσωρινά την εκστρατεία του προς νότο και υποχώρησε στην Εύβοια, για να συναντήσει τις δυνάμεις του Κιοσέ Μεχμέτ και να ανασυνταχθεί. Στα αξιοσημείωτα, ο τρόπος που οι πολιορκημένοι αντιμετώπισαν τον θάνατο: Ο ίδιος ο Ανδρούτσος κάλεσε τους άνδρες του να χορέψουν και έσυρε το τσάμικο!

▶ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Οι Τρεις Ναύαρχοι που καταβύθισαν τους Τούρκους

ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΤΕ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ: Σερ Εντουαρντ Κόδριγκτον, ο Άγγλος ναύαρχος, που είπε το περίφημο: «Είμαι εδώ για να δώσω διαταγές κι όχι για να πάρω». Ανρί Δεριγνύ, ο διοικητής του γαλλικού στόλου στις θάλασσες του Λεβάντε. Και Λογγίνος φον Χέυδεν, Ολλανδός μεν στην καταγωγή, αλλά ο εκπρόσωπος της... Ρωσικής Αρκούδας. Η εντολή του Βρετανού πρωθυπουργού Γεωργίου Κάνινγκ ήταν ξεκάθαρη: «Αν δεν εισακουσθεί ο λόγος σας, μεταχειριστείτε τα πυροβόλα». Και κάπως έτσι 10 πολεμικά πλοία, 10 φρεγάτες, 4 μπρίκια και 3 βάρκες σκόρπισαν τον όλεθρο στον οθωμανικό στόλο (6.000 νεκροί, 60 βυθισμένα πλοία) στις 20 Οκτωβρίου 1827 στο Ναυαρίνο. Και προς τιμήν των Τριών Ναυάρχων η Πάτρα απέκτησε την πανέμορφη πλατεία με τις νεραντζιές κάτω από τα Ψηλαλώνια.

